

ΤΑΥΤΟΤΗΤΑ ΠΡΟΓΡΑΜΜΑΤΟΣ ΚΑΛΛΙΕΡΓΕΙΑΣ ΔΕΞΙΟΤΗΤΩΝ			
Τίτλος	[“Art out of Trash” Τέχνη από Σκουπίδια. (Προωθούμε Περιβαλλοντική Αφύπνιση και Ευαισθητοποίηση – Κάνουμε Οικοθεραπεία μέσα από την Περιβαλλοντική Τέχνη). Η ΠΕΡΙΠΤΩΣΗ ΤΟΥ ΚΑΛΛΙΤΕΧΝΙΚΟΥ ΕΡΓΑΣΤΗΡΙΟΥ (PROJECT TRASH ART ΚΑΙ ΤΟΥ SKYROS PROJECT)],		
Φορέας	Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής- Ειδική Ακαδημαϊκή Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας- Τμήμα Δημόσιας & Κοινωνικής Υγείας - Σχολή Δημόσιας Υγείας. Θεοδούλου Ι., Σκαναβή Κ.		
Θεματική	ΦΡΟΝΤΙΖΩ ΤΟ ΠΕΡΙΒΑΛΛΟΝ	Υποθεματική	α) Οικολογία- Παγκόσμια και Τοπική Φυσική Κληρονομιά β) Παγκόσμια & Τοπική Πολιτιστική Κληρονομιά.
ΒΑΘΜΙΑΔΑ/ΤΑΞΕΙΣ (που προτείνονται)	Πρωτοβάθμια Εκπαίδευση Ε' και ΣΤ' καθώς και Δευτεροβάθμια Εκπαίδευση (Όλες τις τάξεις).		
Δεξιότητες στόχευσης του εργαστηρίου	<p>Κύριες δεξιότητες στόχευσης του προγράμματος: Η στόχευση του προγράμματος έχει προσδιοριστεί βάσει των λεγόμενων Δεξιοτήτων του 21^{ου} αιώνα:</p> <p>α) Δεξιότητες μάθησης 21^{ου} αιώνα (4cs)(Κριτική σκέψη, Επικοινωνία, Συνεργασία, Δημιουργικότητα).</p> <p>β) Παραγωγική μάθηση μέσω των παραστατικών τεχνών και της δημιουργικότητας.</p> <p>Επιμέρους δεξιότητες στόχευσης του προγράμματος:</p> <p>α) Δεξιότητες ζωής (Ενσυναίσθηση, Προσαρμοστικότητα, Ανθεκτικότητα, Υπευθυνότητα).</p> <p>β) Δεξιότητες του νου: πλάγια σκέψη, στρατηγική σκέψη, επίλυση προβλήματος, κατασκευές.</p>		

Σύντομη περιγραφή του Προγράμματος Καλλιέργειας Δεξιοτήτων(έως 200 λέξεις)

Το πρόγραμμα άρχισε τον Ιούλιο του 2019 από το λιμάνι της Λιναριάς στη Σκύρο μέσα από το Skyros Project και την περιβαλλοντική ακαδημία του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής και της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας και συνεχίζει, με τη δημιουργία ψηφιδωτών που τοποθετήθηκαν στο λιμάνι της Σκύρου αλλά και στον εξωτερικό χώρο του Κολλεγίου Αθηνών. Σκοπός του συγκεκριμένου προγράμματος είναι η καλλιέργεια του πολιτισμού και της περιβαλλοντικής εκπαίδευσης μέσα από την τέχνη με ψηφίδες από «άχρηστα» υλικά.

Τα στάδια αυτά που ακολουθήθηκαν είναι: 1) Το Προκαταρκτικό στάδιο όπου είναι ένας τρόπος για να ξεκινήσουμε. Είναι η πρώτη εξερεύνηση, ο πρώτος προβληματισμός.

2) Το στάδιο Εμπλουτισμού, επεκτείνει την περιέργεια, τις γνώσεις του, τις δεξιότητες. Στόχος του εμπλουτισμού είναι η εξοικείωση με το υλικό και με όλες του τις ιδιότητες, όπως αναφορές στις μεταποιημένες μορφές του υλικού.

3) Το στάδιο Παραγωγής είναι η καλλιτεχνική δημιουργία, το αποκορύφωμα των εμπειριών του Προκαταρκτικού σταδίου και του Εμπλουτισμού.

4) Το στάδιο Παρατήρησης, Αναγνώρισης και Στοχασμού των έργων που έχουν παραχθεί και ανακαλούνται τα βήματα που οδήγησαν στη δημιουργία των έργων, οι τρόποι, οι χρήσεις των υλικών-τεχνικών και οι ιδέες –έννοιες που συνέβαλλαν στο τελικό αποτέλεσμα. Το στάδιο της Παραγωγής.

Δομή Προγράμματος Καλλιέργειας Δεξιοτήτων

Εργαστήριο	Περιγραφή δραστηριοτήτων
Τίτλος εργαστηρίου(Πρώτη γνωριμία με το πρόγραμμα δίνοντας έμφαση σε θέματα φυσικού περιβάλλοντος) 	1 ^ο Εργαστήριο Ενημέρωση της δράσης. Η αξία της τέχνης στην εκπαίδευση και η σημασία της ως εργαλείο περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης. Γίνεται διάλεξη και παρουσίαση από ανθρώπους της Τέχνης, περιβαλλοντολόγους, εικαστικούς, εκπαιδευτικούς, που εμπλέκονται σε περιβαλλοντικές δράσεις.
Τίτλος εργαστηρίου(Διαμορφώνουμε το χώρο) 	2 ^ο Εργαστήριο Προετοιμασία του χώρου (τακτοποίηση των εργαλείων και των υλικών). Διαμορφώθηκε ο κατάλληλος χώρος της δημιουργίας του ψηφιδωτού, την οποία εμπλούτισαν εκπαιδευτικοί και παιδιά με διάφορες ψηφίδες, βότσαλα, πλακάκια δαπέδων και τοίχου σε διάφορα χρώματα και μεγέθη, μπουκάλια, παλιά κοσμήματα, καπάκια.....Επίσης υπήρχε κόλλα πλακιδίων και πινέλα. Η δημιουργία ενός ευχάριστου και πλούσιου σε ερεθίσματα περιβάλλοντος διευκόλυνε την ελεύθερη έκφραση.
Τίτλος εργαστηρίου (Ελάτε να γνωρίσουμε τα «άχρηστα» υλικά) 	3 ^ο Εργαστήριο (Εξερεύνηση των υλικών και διαμόρφωση) Ταξινομούμε τα υλικά ανάλογα με τα μορφικά τους στοιχεία (χρώμα, υλικό κατασκευής, σχήμα, υφή) και αρχίζουμε να τα διαμορφώνουμε σε ψηφίδες. Συγκεντρώνουμε όλα τα «άχρηστα» υλικά και τους δίνουμε νέα ζωή.
Τίτλος εργαστηρίου (Ελάτε να παίξουμε και να αυτοσχεδιάσουμε με τις ψηφίδες) 	4 ^ο Εργαστήριο (Παρατηρούμε- Πειραματιζόμαστε και Αυτοσχεδιάζουμε με τα υλικά μας) Τοποθετούμε αυθόρμητα τις ψηφίδες πάνω στο σχέδιο μας, πειραματιζόμαστε, ψηφοθετούμε και αρχίζουμε να δημιουργούμε. Η ψηφίδα μετατρέπεται σε παιχνίδι-αντικείμενο, ανεξάρτητα από την πρωταρχική «κανονική» της χρήση, η οποία έχει καθοριστεί από πολιτισμικούς παράγοντες. Αποκτούμε εικαστικές εμπειρίες μέσα από τη

	<p>δημιουργία και παρατήρηση εξερευνώντας τις ιδιότητες των υλικών, τα εργαλεία και τις τεχνικές αναπαράστασής τους.</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου (Ελάτε να κατασκευάσουμε με την απευθείας τοποθέτηση)</p> 	<p>5^ο Εργαστήριο (απευθείας τοποθέτηση) Τεχνική κατασκευής έργου απευθείας πάνω σε κόντρα πλακέ θαλάσσης. Μια από τις πιο συνηθισμένες τεχνικές σήμερα για μικρά έργα (συνήθως φορητά) είναι η ψηφοθέτηση πάνω σε κόντρα πλακέ θαλάσσης. Η μέθοδος ψηφοθέτησης είναι η άμεση. Κατασκευάζουμε ατομικά ψηφιδωτά με ελεύθερο μοτίβο. Αρχίζουμε με τα πινέλα μας να κολλάμε. Βλέπουμε πως ενισχύεται η αυτοπεποίθηση και η πρωτοβουλία για τις καλλιτεχνικές τους ενέργειες και πράξεις (ατομικά και συλλογικά). Αντί για κονίαμα χρησιμοποιούνται διάφορες κόλλες, όπως ατλακόλ, σιλικόνη, πλακιδίων κ.α. Αφού τοποθετήσουμε όλες τις ψηφίδες στο έργο και στεγνώσει η κόλλα, στοκάρουμε τους αρμούς με αρμόστοκο της αρεσκείας μας. Καθαρίζουμε με ένα σφουγγαράκι και αργότερα με ένα βρεγμένο και καλά στημένο πανί. Με τη μέθοδο αυτή το έργο γίνεται πιο ελαφρύ, αφού αποφεύγουμε το βάρος από το χαρμάνι.</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου(Ελάτε να κατασκευάσουμε με την έμμεση ψηφοθέτηση ή ανάποδη)</p> 	<p>6^ο Εργαστήριο (έμμεση ψηφοθέτηση ή ανάποδη) Γίνεται κυρίως πάνω σε πανί (κάμποτ βαμβακερό) ή νάλιον. Η μέθοδος αυτή μας επιτρέπει να κάνουμε διορθώσεις μέχρι την ολοκλήρωση της ψηφοθέτησης, όπως και διευκολύνει το ευθύγραμμο αποτέλεσμα της όψης του έργου. Δηλ. μπορούμε να χρησιμοποιήσουμε ανισοπαχή υλικά γιατί το πάχος τους θα καλυφθεί από το κονίαμα. Το σχέδιο πρέπει να αποτυπωθεί αντίστροφα ώστε όταν πέσει το κονίαμα από πάνω και το έργο γυρίσει να εμφανιστεί η σωστή του όψη. Εάν χρησιμοποιηθεί πανί για την επικόλληση των ψηφίδων τότε αυτό πρέπει να είναι πλυμένο και σιδερωμένο καλά και στερεωμένο σε ένα ξύλο. Η κόλλα που έχουμε βάλει στις ψηφίδες από την καλή τους πλευρά είναι αλευρόκολλα (την έχουμε φτιάξει εμείς, με αλεύρι, νερό και μέλι). Όταν ολοκληρωθεί το έργο μας και του έχουμε βάλει και το κονίαμα που του έχουμε κάνει το αφήνουμε να στεγνώσει και το γυρίζουμε ανάποδα. Βρέχουμε καλά το πανί μας και το αφαιρούμε. Έτσι αποκαλύπτεται το σχέδιο στο έργο μας με την καλή επιφάνεια των ψηφίδων που είχαμε τοποθετήσει αρχικά.</p>
<p>Τίτλος εργαστηρίου (Η ανακύκλωση συναντά την καλλιτεχνική έκφραση)</p> 	<p>7^ο Εργαστήριο (Συνομιλούμε με τα έργα μας και αξιολογούμε τη δράση μας) Εκθέτουμε τα έργα μας και τα παρουσιάζουμε τις δημιουργίες μας, αναφέροντας πως σταδιακά τα απορρίμματα άρχισαν να μετατρέπονται σε κάτι άλλο, μεταμορφώθηκαν σε έργα τέχνης, έγιναν μήνυμα,</p>

	κραυγή, ουσία. Κάποια έργα χρειάστηκαν εβδομάδες για να κατασκευαστούν... κάποια άλλα μόλις λίγες ώρες.
--	---

Περιγραφή βασικού θεωρητικού πλαισίου υποστήριξης του προγράμματος (Έως 300 λέξεις)

Η περιβαλλοντική Τέχνη (Trash Art) μέσω του Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου είναι ένα νέο είδος Τέχνης της «Ανακύκλωσης με τους Κανόνες της Τέχνης». «Trash Art» και Τέχνη σε σχέση με τα απόβλητα, ή και άντληση έμπνευσης από τα απόβλητα για την δημιουργία Τέχνης. Τα έργα που δημιουργούνται έχουν μια δημιουργική ερμηνεία της αμφίσημης σχέσης ανθρώπου και φύσης. Το συγκεκριμένο είδος Τέχνης έχει αισθητικό και οικολογικό αντίκτυπο καθώς αναπτύσσεται με την χρήση υλικών που βρίσκονται στην φύση (Andrews M., 2006). Η μελέτη περίπτωσης του Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου του Πανεπιστημίου Δυτικής Αττικής της Ειδικής Ακαδημαϊκής Μονάδας Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης Αγωγής και Επικοινωνίας, αφορά την Τέχνη (Trash Art) στην μαθησιακή και στην εκπαιδευτική διαδικασία. Η Τέχνη ως εργαλείο προσφέρει ευκαιρίες για ευαισθητοποίηση των αισθήσεων, στην καλλιέργεια ιδεών καθώς και της δημιουργικής σκέψης στις αξίες του πολιτισμού και του περιβάλλοντος. Μέσω του project Trash Art και του Skyros Project μιας βιωματικής προσέγγισης της γνώσης, οι εμπλεκόμενοι έχουν τη δυνατότητα να κάνουν τη θεωρία πράξη και να δρουν, καλλιεργώντας έτσι, δεξιότητες γνωστικές, επικοινωνιακές και συναισθηματικές. Διερευνάται η σύνδεση της Τέχνης από «άχρηστα» υλικά και συγκεκριμένα στην κατασκευή ψηφιδωτών έργων Τέχνης, με το περιβάλλον και η συμβολή της στην Περιβαλλοντική Εκπαίδευση. Ως περίπτωση μελέτης ορίζεται η δράση του Καλλιτεχνικού Εργαστηρίου στην εκπαιδευτική κοινότητα αλλά και στους φοιτητές που τους βοηθά να αναπτύξουν τη στοχαστική τους κρίση, τις διερευνητικές τους δεξιότητες και την ικανότητα τους, να συνθέτουν και να συνεργάζονται σε συλλογικές δράσεις μέσω του Skyros Project. Μέσα από τα βασικά ερωτήματα, επιχειρείται η βελτιστοποίηση της εκπαιδευτικής διαδικασίας που σχετίζεται με το περιβάλλον και η ανάδειξη νέων μορφών σύγχρονης διδασκαλίας. Η ενίσχυση της περιβαλλοντικής ευαισθητοποίησης των εμπλεκομένων χρησιμοποιώντας ως εργαλείο την Τέχνη θα συμβάλλει στην διαμόρφωση υπεύθυνης περιβαλλοντικής συμπεριφοράς και στην εξέλιξη τους σε ενεργούς και υπεύθυνους πολίτες.

Προσβασιμότητα

--

Δυνατότητα επέκτασης

Φορείς και άλλες συνεργασίες που θα εμπλουτίσουν το πρόγραμμά μας :

α) Πανεπιστήμιο Δυτικής Αττικής και την Μονάδα Περιβαλλοντικής Εκπαίδευσης, Αγωγής και Επικοινωνίας, του Τμήματος Δημόσιας & Κοινοτικής Υγείας της Σχολής

Δημόσιας Υγείας υπό την εποπτεία της υπεύθυνης Καθηγήτριας κυρίας Κωνσταντίνας Σκαναβή).
β) Σχολικές μονάδες (Δημόσιες & Ιδιωτικές).
γ) Δάσκαλοι, Εικαστικοί.
δ) Περιβαλλοντολόγοι.

Αξιολόγηση

Ένας από τους στόχους που τέθηκαν ήταν η αξιολόγηση του συνολικού προγράμματος από τους/τις εκπαιδευτικούς.
Πραγματοποιήθηκε στο τέλος γραπτά, μέσω ερωτηματολογίου που διατηρούσε την ανωνυμία τους.
Οι απορίες και οι προβληματισμοί που προέκυψαν κατά τη διάρκεια της δημιουργίας, των αναζητήσεων αλλά και των πειραματισμών με τα υλικά-ψηφίδες καταγράφηκαν με την μορφή ερωτήσεων. Δημιουργήθηκε ένα ερωτηματολόγιο που αποτελείται από τρία μέρη και αφορούσε την επίδραση της Τέχνης στην περιβαλλοντική εκπαίδευση πριν και μετά την εμπλοκή τους στη δράση. Η συμπλήρωση του ερωτηματολογίου δόθηκε μόνο στους εκπαιδευτικούς που είχαν εμπλακεί στην επιμόρφωση και αποσκοπούσε στην αποτύπωση της αποτελεσματικότητας του συγκεκριμένου προγράμματος, όσον αφορά στην επίτευξη των στόχων που σχετίζονται με την τέχνη ως εργαλείο στην περιβαλλοντική εκπαίδευση και τη χρήση του ψηφιδωτού ως γνωστικού αντικειμένου. Οι εκπαιδευτικοί που συμμετείχαν δεν δυσκολεύτηκαν στις ερωτήσεις. Τα αποτελέσματα από την ανάλυση των ερωτηματολογίων έδειξαν ότι οι στόχοι του διδακτικού προγράμματος ως προς τις γνωστικές διαστάσεις της τέχνης του ψηφιδωτού επιτεύχθηκαν. Πιστεύουμε ότι η επιμόρφωση των εκπαιδευτικών στο περιεχόμενο και στις σύγχρονες διδακτικές προσεγγίσεις με εργαλείο την Τέχνη θα συνεισφέρει στην εφαρμογή των κατάλληλων πρακτικών που θα προωθήσουν την διασύνδεση της τέχνης με την εκπαίδευση.

ΠΑΡΑΡΤΗΜΑ

- <https://stentoras.gr/ekpaideush/ekpaidefsh-programmata/2861-stentoras-oikotherapeia-me-syntagh-panepisthmiou-dytikhs-attikis>
- <https://www.tanea.gr/2021/08/10/greece/gia-oikotherapeia-sti-skyro-me-syntagi-panepistimiou/>

- <https://dialogoi.uniwa.gr/university/skyros-project-kai-therini-akadimia-perivallontikon-ekpaideyton/>
- <https://www.athenscollege.edu.gr/news/details/2021/11/19/%CE%BA%CE%B1%CF%84%CE%B1%CF%83%CE%BA%CE%B5%CF%85%CE%AE-%CF%88%CE%B7%CF%86%CE%B9%CE%B4%CF%89%CF%84%CE%BF%CF%8D-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CE%B4%CE%B7%CE%BC%CE%BF%CF%84%CE%B9%CE%BA%CF%8C-%CE%BA%CE%BF%CE%BB%CE%BB%CE%B5%CE%B3%CE%AF%CE%BF%CF%85-%CF%88%CF%85%CF%87%CE%B9%CE%BA%CE%BF%CF%8D-%CF%83%CF%84%CE%BF-%CF%80%CE%BB%CE%B1%CE%AF%CF%83%CE%B9%CE%BF-%CF%84%CE%BF%CF%85-%CF%80%CF%81%CE%BF%CE%B3%CF%81%CE%AC%CE%BC%CE%BC%CE%B1%CF%84%CE%BF%CF%82-skyros-project>
- <https://www.facebook.com/SkyrosProject/community/>
- <https://www.evoikostipos.gr/index.php/environment/7460-%CF%84%CE%BF-skyrosproject-%CE%B2%CF%81%CE%B1%CE%B2%CE%B5%CF%85%CE%B5%CF%84%CE%B1%CE%B9-%CF%83%CF%85%CE%BD%CE%B5%CF%87%CF%89%CF%83>
- <https://www.eco-fest.org/ecofest-2021/%CE%B4%CF%81%CE%AC%CF%83%CE%B5%CE%B9%CF%82/eco-living/>
- <https://inactionforabetterworld.com/2021/09/24/%CE%BA%CE%B1%CE%B%CE%BB%CE%B9%CF%84%CE%B5%CF%87%CE%BD%CE%B9%CE%BA%CE%BF-%CE%B5%CF%81%CE%B3%CE%B1%CF%83%CF%84%CE%B7%CF%81%CE%B9-%CF%80%CE%B1%CE%BD%CE%B5%CF%80%CE%B9%CF%83%CF%84%CE%B7%CE%BC%CE%B9%CE%BF/>

- Αποτελέσματα 8ου Διεθνούς Μαθητικού Διαγωνισμού "Κύπρος, Ελλάδα, Ομογένεια: εκπαιδευτικές γέφυρες" - ΛΙΣΤΑ ΒΡΑΒΕΙΑ
2021_22_ΚΥΠΡΟΣ_ΑΝΑΛΥΤΙΚΗ (1^ο βραβείο στην κατηγορία Project) Κύπρος, Ελλάδα, Ομογένεια: Εκπαιδευτικές Γέφυρες... | Facebook